

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Soltész Miklós

egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár

Emberi Erőforrások Minisztériuma

1054 Budapest

Akadémia u. 3.

Tisztelt Államtitkár Úr!

Ön a TASZ [levelére](#) válaszolva azt [állította](#), hogy a hazai jogvédő szervezetek nem törődnek a határon túli magyar kisebbségek jogaival, nem szállnak szembe az őket ért jogsértésekkel. Mint ismeretes, a TASZ azt kérte az Igazságügyi Minisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetőitől, hogy biztosítsák a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvényjavaslat társadalmi vitáját még mielőtt azt benyújtanák a Parlamentnek.

Ön az EMMI civil kapcsolatokért felelős államtitkáráként azonban kizárta az együttműködést, ennek indokaként fogalmazta meg azt a lesújtó vádját, hogy a TASZ és a „Soros György-féle szervezetek” sosem álltak a határon túli magyarok mellé. A TASZ nevében és helyett nem kívánunk nyilatkozni. De mivel nyilvánvaló, hogy Ön és kormánya a Magyar Helsinki Bizottságot is ezen szervezetek közé sorolja, fontosnak tartjuk, hogy mint a bizottság alapítója és hosszú éveken át a vezetője, valamint jelenlegi társelnöke, felsoroljunk néhány tény, amelyek cáfolják állításait. Előzetesen azonban engedjen meg két megjegyzést.

1. Ön a magyar kormány civil kapcsolatokért felelős államtitkára, de a civilekkel nem hajlandó egyeztetni a civileket érintő olyan törvénymódosításról, amelynek már az ötlete is nemzetközi visszhangot váltott ki. Az Ön pártja által elfogadott Alaptörvény szerint Magyarország demokratikus jogállam. Demokráciában pedig az állam tisztségviselői nem csak azoknak a véleményét hallgatják meg, akikkel egyetértenek. Az egyenlő tisztelet megköveteli a hatalom képviselőitől, hogy azok véleményét is meghallgassák és egyet nem értés esetén érvekkal utasítsák vissza, akiket az aktuális politikai hatalom birtokosai nem kedvelnek. Mi is bármikor hajlandóak lennénk leülni annak a kormánynak a képviselőivel, amelyik szoros barátságot ápol Vlagyimir Putyinnal, aki háborút indított Ukrajna ellen, kárpátaljai magyarok ezreinek is tönkretéve ezzel az életét.

2. A hazai jogvédő szervezetek feladata a magyar állam által elkövetett jogsértésekkel szembeni fellépés. Ezért a határokon túl elkövetett jogsértések jellemzően nem tartoznak a mandátumunkba. Már csak azért sem, mert nem ismerjük a külföldi jogot, hiányzik a megfelelő szaktudásunk (és a képviseleti jogunk is), amely ahhoz kellene, hogy eredményesen nyújtsunk segítséget külföldi jogviták esetén. És szerencsére a magyar állam is ritkán sérti meg a határon túli magyarok jogait. Ezzel együtt, mint az alábbiakban kiderül, a Magyar Helsinki Bizottság, illetve annak alapító elnöke, Kőszeg Ferenc személyesen is

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

számos alkalommal szólalt fel akár a magyar kormánnyal szemben is a határon túli magyarok érdekében. A következőkben ilyen írásokra, megszólalásokra hívjuk fel a figyelmét.

3. A levelünk mellékletében idézett írások egy része még a Magyar Helsinki Bizottság megalakulása előtt jelent meg, de joggal emlékeztetünk rájuk, hiszen a pártállam utolsó évtizedében működött demokratikus ellenzék szoros kapcsolatban állt a Nemzetközi Helsinki Szövetséggel. Hadd tájékoztassuk Önt, hogy a demokratikus ellenzék legtekintélyesebb orgánumának, a *Beszélő*nek a szerkesztői (köztük Kőszeg Ferenc is) a folyóirat indulása előtt, 1981-ben úgy határoztak, hogy három témának minden egyes lapszámában szerepelnie kell. Ezek: 1) az 1956-os forradalom emléke és dokumentumai; 2) térségünkben, azaz az úgynevezett szocialista országokban zajló fontosabb politikai események; 3) a határon túli magyarok helyzete. Minthogy a *Beszélő* 27 engedély nélkül publikált, azaz szamizdat lapszámának teljes szövege megjelent a háromkötetes *Beszélő összkiadásban*, s ez minden nagyobb könyvtárban megtalálható, állításunkat könnyen ellenőrizheti – amennyiben érdekli. Jelen levelünk mellékletekében pár cikkre utalunk csak, amely a határon túli magyarok ügyével volt kapcsolatos.

4. A Magyar Helsinki Bizottság emellett szervezetileg is fellépett a határon túli magyarok érdekében, amikor a magyar kormány nem tett meg mindent, amit szerintünk a jog és a határon túli magyarok sorsáért viselt hazai felelősség alapján az érdekükben meg kellett volna tennie.

Egyedi esetekben rendszeresen nyújtottunk jogi segítséget olyan Romániából vagy a volt Jugoszláviából menekült magyaroknak, akik akkor már sok esetben évek óta itt éltek, családot alapítottak, de nem rendelkeztek bevándorlási és munkavállalási engedéllyel, ezért az idegenrendészeti hatóságok kiutasították, vagy zárt közösségi szálláson helyezték el őket.

1999. november közepén (a miniszterelnök akkor is Orbán Viktor volt) negyvenhat, a vései (Somogy megye) menekülttáborban élő vajdasági magyar levélben fordult a magyar kormány tagjaihoz, az Országgyűléshez, a katolikus egyházhoz, egyes sajtóorgánumokhoz és emberi jogi szervezetekhez. „Szeretnénk megtudni, hogy nekünk, Jugoszláviából úzött vajdasági magyaroknak miért nem ad Magyarország feltételeket az élethez?” – kérdezték a levélírók. „Mi is érző és gondolkodó emberek vagyunk, akik szeretnének normális életet élni, és hasznossá válni a társadalom számára. A magyar menekültek reményt veszve várják a megoldást, mert a tábori élet nagyon nagy megpróbáltatás.”

Kérelmük alapján a Magyar Helsinki Bizottság elnökeként Kőszeg Ferenc levelet írt az alábbiaknak: Csoóri Sándor, Magyarok Világszövetsége; Szabó Tibor, Határon Túli Magyarok Hivatala; Ágoston András, Vajdasági Magyar Demokrata Párt; Kasza József, Vajdasági Magyar Szövetség; dr. Páll Sándor, Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége. Ebben leírta: a volt Jugoszláviából a háború miatt elmenekült magyarok többsége csak ideiglenes védelmet jelentő menedékes vagy befogadott státuszt kapott. Ennek az érvényessége lejárt,

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

bevándorlási engedélyt azonban nem kaphatnak, mert ennek feltétele, hogy lakhatásuk és megélhetésük Magyarországon biztosított legyen. Ellentétben a Horvátországból vagy Boszniából érkezett magyarokkal, a vajdaságiak nem tudtak és nem akartak visszatérni a Vajdaságba, mert ott ellenségesen fogadták őket, üresen álló házukba időközben krajjinai szerb menekültek költöztettek be.

A levélben több eset is szerepel: az idegenrendészeti hatóságok közösségi szálláson jelöltek ki kényszerlakhelyet a határon túli magyaroknak, akik évek óta magyar állampolgár házastársukkal, gyermekeikkel éltek együtt Magyarországon. Ezekben az esetekben a Magyar Helsinki Bizottság próbált jogi segítséget nyújtani a sérelmet szenvedett vajdaságiaknak – az esetek kisebb részében sikerrel, többnyire sikertelenül. Válaszában Csoóri Sándor megígérte, hogy a kormánytól kér segítséget a vajdasági magyarok ügyében. Kőszeg Ferenc maga is tett konkrét javaslatot. Az akkor hatályos idegenrendészeti törvény felhatalmazta ugyanis a kormányt, hogy rendelettel tegye lehetővé, hogy a kérelmezők meghatározott csoportja akkor is megkaphassa a bevándorlási engedélyt, ha a bevándorlás engedélyezésekor még nem rendelkezik magyarországi lakhatással és megélhetéssel (hiszen menedékesként nem vállalhatott munkát).

A javaslatról személyesen is tárgyalt dr. Felkai Lászlóval, ő azonban határozottan, mint aki a kormány vagy a miniszter döntését közvetíti, kijelentette: erről szó sem lehet. Ebben az időszakban ugyanis a kormányok politikáját és ennek függvényében a hatóságok tevékenységét az az elv határozta meg, amelyet az idegenrendészeti törvény 1993-as parlamenti vitájában Zétényi Zsolt fogalmazott meg: túl sok kedvezményt nem szabad adni az áttelepülő magyaroknak, mert akkor kiürülnek a történelmileg magyar lakta vidékek. Ez az elv vezetett oda, hogy a Jugoszláviát elhagyó vajdasági magyarok nagy része nem Magyarországon, hanem Nyugat-Európában telepedett le. A Magyar Helsinki Bizottság ezzel szemben azt az elvet vallotta, hogy aki magyar nemzetiségű, aki magyarnak vallja magát, annak alanyi joga van arra, hogy Magyarországon éljen, és ha áttelepült, bürokratikus formások nélkül megkapja a magyar állampolgárságot.

A kedvezményes bevándorlás lehetőségét végül a következő kormány belügyminisztere, Lamperth Mónika teremtette meg, de addigra a kérelmek száma a 2000-ben becsült 500-ról 140-re apadt. A többi vajdasági vagy tovább ment Ausztriába, vagy félelme ellenére visszatért a Vajdaságba.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Mindezek ismeretében továbbra is úgy véli Soltész úr, hogy a Soros György által támogatott jogvédő szervezetek csak a saját jogaik védelmében lépnek fel bátran, és a határon túli magyarok jogsérelmeivel mit sem törődnek? De törődünk! Csak sajnós a bemutatott jogsérelmeket a magyar hatóságok okozták. Ami persze nem kisebbíti a román vagy a szerb hatóságok által elkövetett jogsértések súlyát.

Várjuk válaszát. De nem leszünk meglepve, ha nem válaszol.

Budapest, 2017. március 21.

Kőszeg Ferenc

a Magyar Helsinki Bizottság alapító elnöke

Kádár András Kristóf

a Magyar Helsinki Bizottság társelnöke

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Melléklet: A Beszélő régi folyamában a kisebbségi kérdésről megjelent írások 1981–89 között: <http://beszelo.c3.hu/cikkek/biblografia>

Magyarország és a romániai kivándorlási törvény,

Beszélő, 5-6. szám, 1982. december. <http://beszelo.c3.hu/cikkek/magyarorszag-es-a-romaniai-kivandorlasi-torveny>

„Nicolae Ceausescu életfogytiglani szabadságvesztésre ítélte Románia állampolgárait: a Conducator országát többé nem lehet véglegesen elhagyni. A szabad költözködés jogát a nyugdíjasok privilégiumává varázsoló törvényerejű rendelet szövegét magyarul a bukaresti Előre 1982. november 7-i száma közölte. (...) Ne kendőzzük el: a törvényerejű rendelet leginkább Románia magyar nemzetiségű lakosait sújtja. Akik Nyugatra kívánnak áttelepülni, elvben remélhetik, hogy hozzátartozóik kiváltják őket. A Magyarországon élő családoknak azonban sem módjuk, sem törvényes lehetőségük nincs rá, hogy dollártömegeket utaljanak át Romániába erdélyi rokonaikért. A kivándorlás megakadályozása így a magyar családok ezreit érinti közvetlenül. A Román Szocialista Köztársaság Államtanácsának törvényerejű rendelete tehát nem román belügy csupán, hanem a magyar társadalom ügye is.”

A romániai magyar menekültek visszaküldéséről

Részletek a Menedék Bizottság dokumentációjából

<http://beszelo.c3.hu/cikkek/a-romaniai-menekultek-visszaadasarol>

1988. augusztus 19.

A magyarországi Nagylétánál jön át egy 72 fős csoport. A magyar hatóságok bezárják őket a helyi moziba, majd másnap 32 főt megbilincselve visszaadnak Romániának. Ezeket nagyon megverik a román határőrök, kötelesek 2 hónap múltán a Securitatén jelentkezni. Legtöbbjüket 1 évi kényszermunkára ítélik, 40 százalékos bércsökkenéssel.

1988. november 11.

Összesen 7, büntetlen előéletű magyar nemzetiségű fiatal jön át a határon. Hatan Debrecenbe mennek, ahol jelentkeznek a menekültek számára rendszeresített szálláson, egy elindul Budapestre. Másnap a hat menekültet a magyar határőrök teherautóval, megbilincselve elviszik és átadják a román határőröknek Nagykárolyban. Itt nagyon megverik őket, hajukat kopaszra nyírják, és lakóhelyükre, Nagyváradra szállítják, ahol a bilincsbe vert, szíjra fűzött csoportot szombat délelőtt végigviszik a főutcán, hirdetve, hogy már a magyar nemzetiségűeket is visszaadják. A Securitatén újból megverik őket, és közlik, hogy eljárás indul ellenük.

1988. november 12.

A Magyar Rádió „168 óra” c. műsorában a Debreceni Rendőrkapitányság rendészeti osztályvezetője bejelenti, hogy „azokat visszaadjuk, akik csak a jobb anyagi lehetőségek miatt jönnek ide”. Példaként említ egy „épp csak nagykorú” házaspárt, akik gyermeküket

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Romániában hagyva, azért jöttek volna Magyarországra, „mert itt van videó”. Kijelenti, hogy „az ilyeneket” a jövőben is visszaadják.

1988. december 1.

A budapesti Ötlet c. folyóirat a Menedék Bizottságra hivatkozva közli egy olyan eset leírását, melyben az 1988 nyarán Magyarországra szökött férfit a határőrök mint „büntetett előéletűt”, visszaadták Romániának. A férfi csakugyan büntetett előéletű: öt éve már egyszer átszökött Jugoszláviába, amiért másfél év Duna-deltai kényszermunkára ítélték.

Egy másik esetben a cigány nemzetiségű menekültet a magyar határőrök visszaadták. Súlyos verés után a román hatóságok ideiglenesen szabadon engedték, mire újra átszökött Magyarországra, de most csak az ország belsejében jelentkezett a rendőrségen, ekkor megkapta az ideiglenes tartózkodási engedélyt.

1988. december 19.

Gál Zoltán belügyminiszter-helyettes nyilatkozik a Magyar Hírlapnak:

„Az utóbbi hetekben mégis egyre többször hallani olyan esetekről, hogy magyar hatóságok visszaadtak hozzánk menekülőket. – Valóban volt már rá példa. – Miért? – Mert elsősorban a tiltott határátlépők között elvétele, de akadt büntetett előéletű, kábítószeres, elmebeteg vagy éppen a szülei tudta nélkül szökött kiskorú. Ezekben az esetekben a döntést egy háromtagú bizottság hozza meg...”

1988. december 27.

A Magyar Nemzet Advent Rákosszentmihályon c. cikkében leírja az alábbi esetet: Egy 35 éves férfi tavaly átszökött Romániából Magyarországra, de a határőrök visszaadták.

„Akik kivittek a gyepűre, megvárták az első román járőrt, és átadtak. Még láthatták, hogy két román tiszt ott helyben kezd verni bennünket, ököllel, puskatussal. Kórházba kerültem, aztán a börtönbe, mert kaptam másfél évet. Januárban amnesztiával kiengedtek.”

Májusban újra átjött Magyarországra, most engedélyezték, hogy itt letelepedjen. Majd így folytatja a szerző (Dénes D. István): „Két napja feleségét és két gyermekét a magyar határőrök visszazsuppolták Nyírbátornál Romániába. (...) Amikor végre sikerült nekik a szökés, azt találták mondani, hogy a több kenyér reményében hagyták ott Erdélyt. (...) Hát bűn az, ha a gyermekeimnek orvosságot meg enivalót szeretnék adni?”

1988. december 29.

A Népszabadság közli az előző napon a Rádió Napközben c. műsorából Székely János határőr vezérőrnagy, a Belügyminisztérium Határőrség Országos Parancsnoksága vezetőjének nyilatkozatát. „Az a hír járja, hogy a magyar–román határon – olykor nemzetközi egyezményeket is megsértve – mind több menekültet visszaadnak a szomszéd ország hatóságainak. – Először is, bizonyos nemzetközi egyezményeket éppen a befogadásukkal sértünk meg. (...) valóban végzünk a tanácsi és rendőri szervekkel karöltve egyfajta szűrést, s a nemkívánatos személyeket, például köztörvényeseket, lumpen elemeket, vagy a cselekedetük súlyát föl nem mérő tizenéveseket visszaadjuk

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12

1242 Budapest, Pf. 317

+ 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

- Hány embert adtak vissza az idén?
- Nem egészen ezernégyszázat.”

1988. december 22.

Fülöp István (1962. február 6. Szatmárnémeti, anyja Kurucz Ibolya), testvére Fülöp József (1960. június 14. Szatmárnémeti) és Neicsa László (1961. június 16. Szatmárnémeti, anyja Petrán Júlia) Kőszeg mellett megpróbál átszökni az osztrák határon, de elfogják őket. Szombathelyre viszik, ahol a Rendőrkapitányságon közlik velük írásban, hogy 48 órán belül, azaz december 24-én 24 óráig Biharkeresztesen át vissza kell térniük Romániába. Ezt követően szabadon engedik őket. Január 3-án jelentkeznek a Menedék Bizottságnál, segítséget kérve.

A [Menedék Bizottság](#) Ara-Kovács Attila, Donáth László, Könczöl Csaba, Lengyel Gabriella, Radnóti Sándor, Szent-Iványi István, Szilágyi Sándor, Tamás Gáspár Miklós és Törzsök Erika független állampolgári kezdeményezésként alakította meg, 1988. január 28-án. A munkába bekapcsolódott még Fényi Tibor, Antalfy Mária, Rády Árpád, Danis György, Tamás Noémi, Buda Géza, Bodnár Éva és Zachariás Klára is. A Romániából érkező menekültek növekvő száma ösztönözte cselekvésre őket, különösen az a januári hír, miszerint a magyar hatóságok legalább 50 romániai menekültet utasítottak ki.

A Menedék Bizottság szerint az átjövők ügyeivel „országgyűlési ellenőrzés alatt álló, a rendőrségtől független kormányhivatalnak” kellene foglalkoznia: Mondassék ki, hogy soha senkit nem szolgáltatnak ki ezentúl Ceaușescu titkosrendőrségének.

A Menedék Bizottság működéséről további információkat kaphat hivatali főnökétől, Balog Zoltán miniszter úrtól, ő ugyanis együttműködött a bizottsággal. Ajánlom továbbá szíves figyelmébe ifj. Balog Zoltán tanulmányát a magyarországi református egyházzól, Beszélő 26. szám. Ősszkiadás III. kötet 857-862. oldal.

P. Gyula a Vajdaságból menekült magyar nemzetiségű jugoszláv állampolgár címzés nélküli kérelme, hogy ne utasítsák ki Magyarországról. Idéztem *Éljen a haza, menjetek haza* című cikkemben, Népszabadság, 1999: „én ezt nem tudom magamnak elhinni, hogy a Magyar Állam ilyesmit meg bír engedni (...) Akkor köllött volna megmondani, amikor eljöttem Magyarországra. Itt éltem öt évet és itt akarok maradni (...) Kérem Magukat, hogy ha bírnak, rajtam segíjőnek, oda vissza né külgyőnek.”